

КИРИЛОВА Ольга

доктор культурології,
доцент кафедри культурології та
філософської антропології
Національного педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова

КУЛЬТУРНІ МОДЕЛІ ЛЮБОВІ

Варіативність структурних моделей любові в культурології є незліченною, вони є об'єктом вивчення еротології, еротанатології та суміжних культурологічних дисциплін. До розгляду в контексті заявленої тематики пропонуються символістська, еротанатологічна, іммутологічна, психоаналітична моделі. Усі вони конституують у своїй основі культурну універсалію вічності, тим самим виявляючи свою субверсивність стосовно віталістичних, біосних, фаміліалістських концепцій любові.

Символістська модель любові пов'язана зі специфічною концепцією часу, спроектованого водночас в актуальність та у вічність; завдяки цій темпоральній проекції любовна подія та її означники отримують подвійну семіотизацію та символний статус. Ця темпоральна концепція бере свій виток у середньовічних концепціях часу Августина Блаженного та Северина Боеція, згідно з якими у божественному модусі не існує теперішнього часу, але теперішнє триває у модусі вічності. В культурі символізму цю концепцію найкраще розробив Александр Блок у «моделі Незнайомки», продемонструвавши «роботу означника» в ре-символізації

дійсності через визначені любовні стратегії й практики поета-символіста (декадента).

Еротанатологічна модель у її найбільш буквальному розумінні передбачає синонімію Еросу й Танатосу, які сягають свого акме в найвищій точці їхнього сходження – любовної реалізації. Ця модель має широкий спектр культурних проєкцій: від синонімії любові-смерті (через синонімічний ряд насильства, еротофагії та ін.) в ґрунтованій на аксіології Ф.М.Достоевського російській філософії межі XIX-XX ст. (К. Леонтьєв, Л. Карсавін та ін.), до декадентської життєтворчості з її концептами некроестетизму, танатотеургії, еротичної суїцидальності та ін.

Імртологічна модель любові передбачає специфічну культурологічну стратегію «роботи з вічністю» як особливого модусу любові. Ця модель найкраще розкривається на прикладі текстуалізованих взаємин Йогана Вольфганга Гете та Беттіни фон Арнім, як вони розкриті у романі Мілана Кундери «Безсмертя». Культова письменниця німецького романтизму Беттіна фон Арнім витворює свої стосунки з великим Гете передусім як досконалий текст, у якому дбайливо вписані у вічність / історизовані / меморіалізовані відповідні жести / дати / твори – передусім головний текст Беттіни «Листування Гете з дитиною». За висловлюванням М.Цветаєвої: «Любов не терпить третього – Беттіна не терпить другого». За словами М. Кундери, формула любові Беттіни фон Арнім до Гете: «Я готова кохати тебе вічність» конституює передусім освідчення вічності; імртологія набуває ознак імртоложества.

Психоаналітична модель детермінована «любов'ю до означника» настільки, наскільки суб'єкт, у термінах психоаналізу Ж.Лакана, є «сумою ефектів означника». В цій

ситуації вічність конституїрована Трансцендентальним Означником як фундаментальним означником, який не може мати означуваного за визначенням та співвідноситься з батьківським, фалічним началом. Любов у цій ситуації моделюється як ввійманість суб'єкта означниками Іншого та протиприродною «грою в його полі».

Список використаних джерел:

1. Бахтин Н.М. Метафизическая чувствительность. // *Философия как живой опыт. Избранные статьи*. М.: Лабиринт, 2008. С.34-40.

2. Белый Андрей. Выступление на LXXXIII открытом заседании Вольной философской ассоциации. (Петрограф, 28 августа 1921 г.) // *Андрей Белый о Блоке. Воспоминания. Статьи. Дневники. Речи.* / Сост. А.В.Лавров. М.: Автограф, 1997. С.21-56.

3. Бозций. Утешение Философией и другие трактаты. М., 2009.

4. Исупов К.Г. Русский Эрос и метафизика смерти // *Международный журнал исследований культуры*. 2016. Вып. 1. Танатос и культура. С.172-177.

5. Кирилова О. А. Танатология "декадентского кинематографа" России: от Евгения Бауэра до наших дней / О.А. Кириллова, ред.-сост. О.А. Ковалов // *Евгений Бауэр : pro et contra*. СПб.: Платоновское философское общество, 2016. С.643-662.

6. Кундера М. Бессмертие. М.: Классика, 2010 / Milan Kundera; пер.с чеш. Н.Шульгиной. 372 с.

7. Лавров А. В. Этюды о Блоке. СПб. : Издательство Ивана Лимбаха, 2000. 319 с.

8. Лакан Ж. Семинары. Книга 17: Изнанка психоанализа (1969-70) / Jacques Lacan, пер. с франц. А.К. Черноглазов. М. : Гнозис, Логос, 2008. 272 с.

9. Лакан Ж. Семинары. Книга 20: Ещё (1972-73) / Jacques Lacan, пер. с франц. А.К. Черноглазов. М. : Гнозис, 2011. 176 с.

10. Хайдеггер М. Слова Ницше «Бог мертв». // режим доступа: <http://ec-dejavu.ru/g/God.html>

11. Arnim, Bettine von. Goethe's Correspondence with a Child // режим доступа: <https://www.hedweb.com/bgcharlton/bettina-goethe.html>